

Nr 558

Av herr Larsson i Umeå m. fl., om översyn av lagstiftningen rörande explosiva varor.

(Lika lydande med motion nr 480 i Första kammaren)

Inom säkerhetslagstiftningen för »farliga varor» råder en viss konkurrens mellan olika lagstiftningsområden. En fyllig samling exempel på sådana med varandra i högre eller lägre grad konkurrerande områden anfördes i samband med riksdagens behandling av proposition 173 år 1961 samt motionerna 691 i första kammaren och 825 i andra kammaren. I dessa motioner framfördes förslag och synpunkter på mera generella problem gällande viss lagstiftning. Sålunda riktades uppmärksamhet på det av kommerskollegium iakttagna och i propositionen redovisade förhållandet att det råder konkurrens mellan olika lagstiftningsområden. Det påvisades att åtskilliga myndigheter har att taga befattning med hithörande frågor och att dessa myndigheter lyder under icke mindre än sex olika statsdepartement. Det torde vara önskvärt att en översyn kunde ske av viss säkerhetslagstiftning och därmed sammanhängande lagstiftning i syfte att åstadkomma samordning, enhetlighet och förenkling i fråga om såväl lagstiftningens utformning som dess administration och tillämpning. Förslag i denna riktning hade framförts bland annat i samband med remissbehandlingen av förslaget till förordning om brandfarliga varor. I remissyttrandena hade även framförts förslag om att föreskrifter angående varningspåskrifter och liknande uppgifter, i den mån det gäller varor som är farliga i olika hänseenden, skulle sammanföras i gemensam påskriftsförfattning. Den 1961 utfärdade förordningen (nr 568) avseende brandfarliga varor har icke försatt ur kraft annan lagstiftning som berör handhavandet av brandfarliga varor. Sålunda är giftlagstiftningen, arbetsskyddslagstiftningen, brandlagstiftningen, hälsovårdslagstiftningen, livsmedelslagstiftningen, byggnadslagstiftningen och vattenlagstiftningen m. fl. fortfarande tillämpliga på brandfarliga varor. Ett par detaljexempel: vissa behållare för förvaring av brandfarliga vätskor och gaser skall jämte tillbehör vara utförda i enlighet med föreskrifter som kommerskollegium utfärdar, men samtidigt gäller att föreskrifter rörande konstruktion och utförande i övrigt av bl. a. fasta cisterner för hantering eller förvaring av brännbara vätskor skall meddelas av byggnadsstyrelsen och fastställas av Konungen; vidare innehåller arbetsskyddskungörelsen bestämmelser om anordning, upp-

ställning, besiktning, provning och märkning av behållare (även transportabla) för gaser under tryck. Det finns icke behov att här ytterligare berika exempelsamlingen. Det torde vara till fyllest att styrka påståendet att det icke innebär förenkling för den allmänhet som är skyldig att följa gällande bestämmelser ifall *en* myndighet (eller grupp av myndigheter) genom stadganden i viss författning ges befogenhet att reglera förhållanden som andra myndigheter har att meddela föreskrifter om enligt andra författningar. Det ställs mycket höga krav på allmänhetens uppmärksamhet i olika riktningar, krav som växer i den mån som lagstiftningen utbygges. En omständighet som försvårar efterlevnaden är den splittring på olika författningsserier som följer med systemet ramförordningar — tillämpningsföreskrifter.

Vad som i ovannämnda motioner anfördes om behovet av en allmän översyn föranledde följande uttalande av första lagutskottet: »Även om en översyn av ifrågavarande lagstiftning i och för sig synes önskvärd, anser utskottet, att den ej bör ske i förevarande sammanhang.» Detta ståndpunktstagande är förståeligt med hänsyn till att lagstiftningen om eldfarliga oljor från 1921 var starkt föråldrad och i behov att snabbt ersättas. En i och för sig önskvärd utredning kunde befaras fördröja genomförandet av den föreslagna lagstiftningen. Emellertid måste varje uppskov med försöken att samordna lagstiftningen göra förhållandena alltmer svårbedömda. De redan nu påtagliga missförhållandena kan förutsättas bli mer och mer besvärande, för både allmänheten och myndigheterna, om lagstiftningen revideras och utbygges på område efter område utan att statsmakterna samlar sig till en helhetssyn över alla delområden där olika lagstiftningar lappar över varandra.

Just detta riskeras nu med avseende på en för allmänheten viktig lagstiftning som i betydande omfattning berör samma varor som den nyligen antagna lagstiftningen om brandfarliga varor. Vi syftar på giftlagstiftningen. Föregående år framlade giftstadgutredningen sitt betänkande »Reviderad giftlagstiftning» (SOU 1961: 41), och remissbehandlingen är för icke länge sedan avslutad. Den i betänkandet föreslagna lagstiftningen kan synas öppna en praktisk möjlighet att tills vidare kringgå konkurrensproblemet på lagstiftningsområdet. Genom att det även på detta område är fråga om ramförordningar och tillämpningsföreskrifter och genom att kommerskollegium föreslås bli tillsynsmyndighet borde förutsättningarna till samordning vara gynnsamma i den mån det är fråga om varor som samtidigt är brandfarliga och hälsofarliga. Och detta inträffar med ett mycket stort antal varor som flitigt användes av allmänheten. Kollegium skulle kunna meddela gemensamma eller i varje fall med varandra förenliga föreskrifter angående förpackning och märkning m. m., och det skulle därvid för den praktiska tillämpningen spela mindre roll om föreskrifterna grundades på den ena eller den andra förordningen. Detta idealiska förhållande

synes dock ingalunda säkerställt. I sina remissvar har nämligen två myndigheter, vilkas mening måste väga särskilt tungt i detta sammanhang, gått emot förslaget i vad det avser tillsynsmyndighet. Medicinalstyrelsen yttrade bland annat: »Om det anses ändamålsenligt att förlägga beslutanderätten i gifftrågan till ett ämbetsverk bör detta verk vara medicinalstyrelsen . . .» Denna mening hyser även kommerskollegium, som skriver: »Vad angår de kemisk-tekniska gifterna menar kollegium, att också i detta fall handläggningen av ärendena lämpligen bör kvarligga hos medicinalstyrelsen. Enligt den för styrelsen utfärdade instruktionen utövar styrelsen högsta inseedet över den allmänna hälso- och sjukvården.» Kommerskollegium hävdar att giftstadgeutredningens förslag icke kan läggas till grund för en ny lagstiftning utan att förslagen underkastas en ingående prövning och betonar vikten av att den erforderliga översynen verkligen kommer till stånd även om lagstiftningens genomförande skulle komma att uppskjutas. Kollegium gör i detta sammanhang ett uttalande som synes förtjäna vidsträckt beaktande: »Författningarna böra dock vara sådana att de utan alltför stora svårigheter kunna tillämpas av både myndigheter och enskilda.»

Om översynen begränsas till att avse endast hälsofarliga varor och bekämpningsmedel synes lätt den situationen kunna inträda med avseende på stora varugrupper att två olika myndigheter kommer att utfärda föreskrifter med delvis sammanfallande syften. Systemet ramförfordningar — tillämpningsföreskrifter gör att det som allmänheten har att ställa sig till efterrättelse i mycket stor utsträckning kommer att få formen av myndighetens föreskrifter, och vardera myndigheten kommer att kunna ge föreskrifter som avser enahanda förhållanden, t. ex. beskaffenheten av behållare för förvaring och distribution samt märkning. (Såsom resultat av brist på samordning kan följande detalj anföras: både i förordningen om brandfarliga varor och i förslaget till gifftförfordning rubriceras viss verksamhet som »hantering» men ordet har inte samma innehåll i de bägge författningarna.)

Som tidigare framhållits avser även arbetsskyddslagstiftningen åtgärder till skydd mot skador genom »farliga varor». I slutet av 1960 gjorde arbetarskyddsstyrelsen hos Kungl. Maj:t framställning om vissa ändringar i arbetarskyddslagen och föreslog bland annat en ny 45 a §, genom vilken »tillverkare eller försäljare av giftigt eller hälsofarligt ämne» ålägges att utsetta uppgift om ämnets sammansättning eller märkning angivande ämnets farlighetsgrad samt erforderliga skyddsföreskrifter, varvid det skall ankomma på arbetarskyddsstyrelsen att i samråd med medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan godkänna märkningen.

Den redogörelse som här lämnats gör icke anspråk på fullständighet utan avser endast att tjäna som exempel på rådande missförhållanden och på tendenser i utvecklingen. Det synes oss angeläget att möjligheterna till samordning i lagstiftningen utan ytterligare dröjsmål upptages till förutsätt-

ningslös prövning. Detta måste framstå som en viktig rationaliseringsupp-
gift eftersom det icke kan vara samhällsekonomiskt försvarligt att skilda
statliga myndigheter lydande under olika statsdepartement engageras i ut-
arbetandet och tillämpning av konkurrerande lagstiftningskomplex utan att
samverkan därvid drives så långt som det är möjligt. Enbart samråd mel-
lan myndigheterna, på det sätt som kommerskollegium förklarar sig avse,
är icke till fyllest även om därmed mycket kan vinnas. Verkligt gynnsam-
ma förutsättningar för förenkling i handläggningen skapas först när själva
lagstiftningen rationaliserats. Företagare och allmänheten i övrigt har be-
rättigade anspråk på att det från statsmakternas sida görs ansträngningar
i denna riktning. Den här upptagna frågan har, åtminstone i den mån det
gäller klassificering, förpackning, transport och märkning av »farliga va-
ror», icke allenast nationell utan även internationell betydelse och förtjä-
nar fördenskull ökad uppmärksamhet i samband med övriga problem om
ökade handelsförbindelser. Det finns också flera internationella regelsystem
eller förslag till sådana till vilka anknytning kan göras.

Under hänvisning till det anförda föreslår vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla
om en översyn av de ovan berörda skyddslagstiftningsom-
rådena i syfte att åstadkomma samordning, enhetlighet och
förenkling i fråga om såväl lagstiftningens utformning som
dess administration och tillämpning.

Stockholm den 26 januari 1962

Sigvard Larsson

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

Einar Larsson
i Borrbý

Hans Nordgren
